KAA 4/2023vp asiantuntijakuuleminen

Tukkumarkkinoiden valvonta ja datan avoimuus

Johtaja Antti Paananen, Energiavirasto

23.2.2024

Reilua energiaa

Tukkumarkkinoiden seuranta ja valvonta

- Markkinoiden seuranta ja valvonta perustuu EU:n REMIT-asetukseen (1227/2011), joka sisältää mm. sisäpiiritiedon väärinkäytön ja markkinamanipulaation kiellot sekä sisäpiiritiedon julkaisemisvelvoitteen
- Energian tukkumarkkinoita seurataan REMIT-asetuksen noudattamisen näkökulmasta nykyisellään jo usean tahon toimesta toisiaan täydentäen
  - ACER:lla ja ammattimaisesti tukkumarkkinatuotteilla liiketoimia järjestävillä tahoilla on REMIT-asetuksen nojalla velvoite ylläpitää menettelyjä markkinamanipulaatioiden ja sisäpiiritiedon väärinkäytösten havaitsemiseksi
  - Energiavirasto myös seuraa jatkuvasti tukkumarkkinoita käyttäen laajasti eri lähteistä saatavilla olevaa dataa
- Suomessa Energiaviraston tehtävänä on valvoa REMIT-asetuksen noudattamista
  - ACER:lla ja mm pörssien markkinavalvonnoilla on velvoite ilmoittaa Energiavirastolle, jos niille on syntynyt perusteltu epäily markkinamanipulaatiosta tai sisäpiiritiedon väärinkäytöstä
  - Energiavirasto on toimivaltainen tutkimaan ja päättämään onko esim. tapahtunut markkinamanipulaatiota
- Energiavirastossa energian tukkumarkkinoiden seurantaa ja valvontaa hoitaa jatkuvasti 3-4 henkilöä ja tarvittaessa konsultoidaan viraston muita asiantuntijoita
  - Viraston asiantuntijat toimivat tiiviisti verkostoissa ACER:n, muiden maiden sääntelyviranomaisten, muiden kansallisten viranomaisten sekä pörssien markkinavalvontaa hoitavien kanssa

Markkinadatan jakaminen ja julkaiseminen

- Tukkumarkkinoita koskevaa dataa on yleisesti saatavilla varsin laajasti julkisesti tai maksullisina palveluina
- REMIT-asetus rajoittaa ACER:lle markkinaosapuolten ilmoittamien liiketoimia ja toimeksiantoja koskevien tietojen julkaisemista, jakamista ja salassapitoa
  - ACER on datan omistaja, joka päättää datan jakamisesta ja julkaisemisesta (esim. tutkimuskäyttöön)
- ACER voi antaa pääsyoikeuden dataan viranomaisille, jotka täyttävät tietoturvaa koskevat vaatimukset
  - Energiavirastolla on pääsyoikeus ACER:lle raportoituun dataan
  - Energiavirasto voi käyttää saatua dataa vain velvollisuuksiensa ja tehtäviensä hoitamiseen
- ACER:lle raportoitua dataa voidaan paljastaa ja julkaista vain koosteina, joista ei ole tunnistettavissa yksittäinen markkinaosapuoli tai kauppapaikka
- REMIT-asetuksen salassapitosäännökset eivät koske muuta kuin REMIT-asetuksen nojalla saatua dataa
  - Julkisuudessa viitattu ns Espanjan tapaus koski tällaista tilannetta
  - Energiavirasto ei pidä tarkoituksenmukaisena ja järkevänä asettaa markkinaosapuolille ja -paikoille kaksinkertaisia liiketoimien raportointivelvoitteita REMIT-asetuksen salassapitosäännösten kiertämiseksi

Yhteenveto

- Markkinamanipulaation havaitsemiseksi energian tukkumarkkinoita seurataan jo nykyisin usean tahon toimesta ja toisiaan täydentäen
  - Uusien tahojen lisääminen seurantaan ei välttämättä tuo hyötyjä suhteessa järjestelyistä aiheutuviin merkittäviin lisäkustannuksiin
  - Energiavirastolla on jo nyt hyvätasoista energiamarkkinoiden toiminnan ja valvonnan osaamista, ja virasto jatkuvasti kehittää markkinaseurannassa käytettäviä työkaluja
- Energiavirasto on Suomessa toimivaltainen viranomainen tutkimaan ja päättämään, onko jossakin liiketoimessa tai toimeksiannossa ollut kyse markkinamanipulaatiosta tai sen yrityksestä
- Mikäli tukkumarkkinoiden seurantaa ja valvontaa halutaan Suomessa vahvistaa, Energiavirasto pitää järkevimpänä ja tehokkaimpana keinona lisätä Energiaviraston käytettävissä olevia resursseja
  - Markkinavalvonta on yksi viraston lakisääteisistä tehtävistä
  - Viraston määrärahat kaikkinensa ovat varsin niukat verrattuna sen hyvin laajaan tehtäväkenttään
  - Viraston käytettävissä olevat määrärahat ja resurssit eri lakisääteisiin tehtäviin on pyritty kohdistamaan viraston sisällä mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti